

Козаченко К. Д.*магістрантка ФММ*

ORCID: 0000-0003-1608-6876;

Жигалкевич Ж. М.*д-р. екон. наук, доцент,**професор кафедри менеджменту підприємств**Національний технічний університет України**«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,**м. Київ, Україна*

ORCID: 0000-0002-5847-1302

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток інноваційної системи країни неможливий без підвищення ефективності інноваційної діяльності окремих підприємств. Розробка інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства ґрунтується на стратегічних управлінських рішеннях, що зорієнтовані на майбутнє та постійні зміни внутрішнього і зовнішнього середовищ, пов'язані із залученням значної кількості ресурсів, а також з широким використанням інтелектуального потенціалу.

Інвестиційно-інноваційна стратегія є комплексним поняттям, що складається з двох складових – інвестиційної та інноваційної та формується на перетині цілей інвестиційної й інноваційної стратегії, які є похідними до загальної корпоративної стратегії організації [1, с. 184].

Основними підходами до розроблення інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства є такі:

1. визначення основних пріоритетних напрямків інноваційно-інвестиційної діяльності;
2. аналіз підходів до побудови інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства;
3. аналіз факторів, що впливають на побудову цієї стратегії;
4. зменшення кількості рівнів управління та строків розробки інноваційно-інвестиційних програм.

Розробка та реалізація інноваційно-інвестиційної стратегії має забезпечувати максимальне збільшення вартості капіталу підприємства шляхом ефективного використання обмежених ресурсів та матеріально-технічної бази підприємства. Вибір оптимального варіанту інноваційно-інвестиційної стратегії ускладнюється умовами невизначеності, в яких функціонує весь ринок. Існує значна кількість наукових підходів до самого процесу створення інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства, які виокремлюють різні етапи її розробки та реалізації. Переважна більшість науковців та фахівців рекомендують розпочати процес розробки інноваційно-інвестиційної стратегії з формулювання мети та місії самого підприємства, оскільки вона буде безпосередньо впливати на узгодження нової інноваційно-інвестиційної стратегії із загальною стратегією підприємства. З досвіду, мета діяльності підприємства зазвичай формується у вигляді одного речення та прописується в його статутних документах. У той же час, місія підприємства зазвичай носить більш значущий характер та є набагато ширшою, охоплюючи при цьому не тільки економічні наміри підприємства, а й соціальні та екологічні.

Наступним етапом можна виділити аналіз внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства, які в подальшому дозволять оцінити інноваційно-інвестиційний потенціал підприємства та інноваційно-інвестиційний клімат. Саме тому на цьому етапі необхідно здійснити аналіз інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства та оцінити його фінансову стійкість. Адже впровадження та реалізація інновацій пов'язані з необхідністю залучення додаткових ресурсів [2].

Серед науковців існує думка, що базовим етапом розробки інноваційно-інвестиційної стратегії є соціально-психологічний етап. Його основним завданням є визначення наявності висококваліфікованого персоналу, який володіє необхідними знаннями та має мотивацію для розвитку і реалізації нових завдань, що пов'язані з інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства [3].

Наступним етапом є організаційно-управлінський, який передбачає виявлення необхідних змін в структурі управління, а також в повноваженнях та розподілі функцій необхідних для успішної реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії. Впровадження чогось нового зазвичай потребує зміни організаційної структури, а саме: створення нових відділів, залучення додаткових працівників, перегляд та зміну повноважень і обов'язків працівників.

Одним із найважливіших етапів розробки інноваційно-інвестиційної стратегії є маркетинговий аналіз, оскільки саме від нього залежить потенціал збільшення частки ринку, отримання нових клієнтів та надприбутків, а також збільшення конкурентоспроможності підприємства. Цей етап окрім базового аналізу постачальників, конкурентів, клієнтів та контактних аудиторій, включає аналіз:

- маркетингових складових товару;
- асортименту та номенклатури;

- політики ціноутворення;
- ефективності каналів розподілу;
- посередників в розподільчій політиці;
- маркетингових комунікацій тощо [4].

Особливу роль відіграє фінансово-економічний етап, який передбачає фінальний відбір інноваційно-інвестиційної стратегії. Зазвичай для малого та середнього бізнесу існує лише один інноваційно-інвестиційний проект. В такому випадку для ефективної розробки інноваційно-інвестиційної стратегії підприємству необхідно проаналізувати різноманітні сценарії реалізації та впровадження проекту. І вже на основі такого аналізу підприємства приймають рішення ухвалення чи відхилення запропонованої інноваційно-інвестиційної стратегії з урахуванням усіх потенційних можливостей та загроз діяльності підприємства. Враховуючи все вищевикладене можна виділити три основні етапи розробки інноваційно-інвестиційної стратегії (рис. 1).

Рисунок 1 - Етапи розробки інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства
Джерело: складено на основі [2-5]

Для максимально ефективного управління та контролю процесу реалізації і впровадження інноваційно-інвестиційної стратегії фахівці пропонують імплементувати в діяльність кожного підприємства цикл Демінга. Цикл дозволяє регулювати удосконалення продукту, послуги або технології, а також виробничих процесів та оптимізації окремих об'єктів. Його розповсюджена назва – PDCA, що утворена від перших літер його основних етапів: планування (plan), дія (do), перевірка (check) та вплив (act). Зазначена модель постійного поліпшення якості передбачає постійні перевірки на всіх етапах процесів, стимулювання відповідальності за якість, а також постійний контроль самого виробничого процесу. Такі заходи дозволять вчасно виявлять слабкі місця в різних напрямках діяльності підприємства та оперативно їх усунути [5].

У цілому, цикл Демінга використовують в різноманітних сферах діяльності для ефективного управління нею на системній основі. Саме тому впровадження циклу Демінга при реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії буде збільшувати результати завдяки оперативному отриманню необхідної інформації про загрози або проблеми для подальшого їх усунення.

Важливо враховувати, що для отримання максимального ефекту від реалізації та впровадження інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства мають приділяти значну увагу процесам контролю. Оскільки інноваційно-інвестиційна діяльність характеризується більшим ступенем ризикованості, що спричинює необхідність постійного контролю для оперативного виявлення проблем з метою їх подальшого усунення. Особливо це важливо для малих та середніх підприємств, адже поява ризиків для них може не просто порушити стабільність діяльності, а й призвести до банкрутства.

Отже, формування та реалізація інноваційно-інвестиційної стратегії є основою у забезпеченні сталого розвитку підприємства. Проте існує низка невіршених наукових питань. Вирішення методологічних проблем дозволить удосконалити процес прийняття управлінських рішень, пов'язаних із формуванням інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства, що сприятиме ефективному функціонуванню підприємства в умовах високої конкуренції.

Література:

1. Хаустова К. М. Інвестиційно-інноваційна стратегія підприємства та підходи до її класифікації. *Фінансовий простір*. 2015. № 4. С. 183-187.
2. Петрик О., Пацарнюк О. Методичні аспекти розробки та аналізу інноваційної стратегії малих і середніх підприємств. *Економічний аналіз*. 2020 рік. № 4. С. 164-172.
3. Рогоза М. Є., Вергал К. Ю. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 136 с.
4. Штефаніч Д., Братко О., Дячун О., Лагоцька Н., Окрепкий Р. Маркетинговий аналіз: навч. посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2011. 267 с.
5. Enduring Ideas: The 7-S Framework. *McKinsey & Company*. веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/6YAccFe> (the date of access: 26.10.2022).